

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΜΑΡΙΑ ΤΣΙΟΜΠΑΝΟΥ

Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΕΡΜΕΝΤΖΟΓΛΟΥ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΥΠΟΜΕ

1. **ΝΟΜΟΣ 4938/2022**
2. **ΑΡΘΡΟ 153 Ν4412/2016**
3. **ΟΦΕΙΛΕΣ ΠΡΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ**

ΑΘΗΝΑ, 06-04-2023

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,

Η ΠΕΣΕΔΕ έχει γίνει αποδέκτης διαμαρτυριών από εκατοντάδες εργοληπτικές επιχειρήσεις, που αφορούν **(α)** τις ρυθμίσεις του Ν. 4938/2022 και την υπ' αριθ. πρωτ. 414733/28.12.2022 Εγκύκλιό σας, **(β)** την συνεχιζόμενη εξαίρεση εφαρμογής διατάξεων του Ν.4412/2016, που έχουν σχέση με τους συντελεστές αναθεώρησης και **(γ)** τις οφειλές των αναθετουσών αρχών προς τις εργοληπτικές επιχειρήσεις.

Παράλληλα, η Κυβέρνηση έχει κατ' επανάληψη αναγνωρίσει την ύπαρξη των σχετικών προβλημάτων, που προκαλούν υψηλού βαθμού ανισοροπίες στην εκτέλεση των δημοσίων έργων σε βάρος των εργοληπτικών επιχειρήσεων, και έχει κατ' επανάληψη εξαγγείλει ότι τα προβλήματα αυτά θα επιλυθούν.

Όμως, όλοι μας, δυστυχώς, παρατηρούμε το μιν ότι τα προβλήματα επιδεινώνονται, προκαλώντας ζητήματα επιβίωσης των εργοληπτικών επιχειρήσεων, το δε ότι ελλείπει η διάθεση επίλυσης αυτών.

Υπό το πνεύμα αυτό θεωρούμε υποχρέωσή μας να σας θέσουμε τα ζητήματα, που έχουν προκαλέσει μεγάλη αναστάτωση στον εργοληπτικό κόσμο της χώρας, και να σας παρακαλέσουμε να εγκύψετε σ' αυτά με την σοβαρότητα, που σας διακρίνει, και να τα επιλύσετε στο πλαίσιο των αρχών της χρηστής διοίκησης και του δίκαιου μέτρου.

1. ΝΟΜΟΣ 4938/2022 – ΜΕΡΟΣ Γ΄ ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Όσοι φορείς εμπλέκονται στην υλοποίηση Δημοσίων Έργων είναι πλέον ενήμεροι για την σημαντική αύξηση των τιμών υλικών και εργασίας, που συντελείται σε πανευρωπαϊκό επίπεδο από το καλοκαίρι του 2020. Ως αποτέλεσμα, οι Εργοληπτικές Επιχειρήσεις καλούνται να ολοκληρώσουν συμβάσεις, που κοστολογήθηκαν και υπογράφηκαν σε προγενέστερο χρόνο, χωρίς να έχουν την δυνατότητα να απορροφήσουν τις αυξήσεις αυτές και νομοτελειακά οδηγούνται σε οικονομική ασφυξία και αδυναμία ολοκλήρωσης των έργων.

Αναγνωρίζοντας την ανάγκη «εξορθολογισμού» της αιφνίδιας αλλαγής του οικονομικού περιβάλλοντος, νομοθετήθηκαν τρεις εξαιρετικές διατάξεις, (Ν4938/2022, άρθρα 152-154), που αφορούν την απολογιστική αποζημίωση υλικών, την επιμήκυνση των χρονοδιαγραμμάτων και την καταβολή πριμ εμπρόθεσμης περαιώσης.

1.1 Απολογιστική αποζημίωση υλικών

Αποφασίστηκε και νομοθετήθηκε ότι είναι δυνατό **(αλλά δεν είναι υποχρεωτικό)** για χρονικό διάστημα έξι μηνών να προσδιορίζεται με ΚΟΙΝΗ ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ο τρόπος υπολογισμού της αξίας πρώτων υλών, κατ' εξαίρεση των υφιστάμενων διατάξεων.

Στη συνέχεια, εκδόθηκε η με αριθμό 275234 / 12-09-2022 ΚΥΑ, με την οποία υπήρξε η πρόβλεψη ότι η ασφάλτος θα αποζημιώνεται απολογιστικά και ότι η προϋπολογισθείσα αξία της ασφάλτου που θα αποζημιώνεται απολογιστικά ως ανωτέρω, θα αφαιρείται από το άρθρο της αντίστοιχης εργασίας του προϋπολογισμού της μελέτης του έργου, **σύμφωνα με την εγκεκριμένη τιμή του υλικού που ίσχυε κατά τον χρόνο δημοπράτησης του έργου.**

Τέλος, εκδόθηκε η με αρ. 414733/28-12-2022, **ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ (ΚΑΙ ΟΧΙ ΚΥΑ** όπως ορίζει ο Ν.4938/2022) και κατά πλήρη ανατροπή των προβλέψεων του νόμου και της παραπάνω απόφασής σας, άλλαξε ο τρόπος υπολογισμού της αξίας της ασφάλτου που θα αφαιρείται από το άρθρο της αντίστοιχης εργασίας, ορίζοντας ως τελευταία εγκεκριμένη τιμή την τελευταία εγκεκριμένη τιμαριθμική του Γ΄ τριμήνου του 2012.

Όπως αντιλαμβάνεστε, γεννώνται εύλογα ερωτήματα για την νομιμότητα της εν λόγω Εγκυκλίου, η οποία βρίσκεται σε αντίθεση και με τον Ν.4938/2022 και με την παραπάνω ΚΥΑ. Ο νόμος μιλάει για απολογιστικό τρόπο υπολογισμού, που φυσικά ισχύει και όταν υπολογίζουμε την αξία που θα πρέπει να αφαιρέσουμε. Για αυτόν τον λόγο, πολύ σωστά η

ΚΥΑ ορίζει ότι **ως εγκεκριμένη τιμή του υλικού που ίσχυε κατά τον χρόνο δημοπράτησης του έργου, λαμβάνεται η τελευταία επίσημη εγκεκριμένη τιμή του υλικού.** Επίσης, πέραν της νομιμότητας της εγκυκλίου, προκύπτουν και άλλα ζητήματα με την χρήση της εγκεκριμένης τιμαριθμικής του Γ' τριμήνου του 2012, όπως για παράδειγμα το διαφορετικό είδος ασφάλτου και η αναθεώρηση της τιμής που ίσχυε εκείνο το χρονικό διάστημα.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, σας παρακαλούμε να αποσύρετε την εν λόγω Εγκύκλιο, ώστε να ισχύσει αποκλειστικά το περιεχόμενο της με αριθμό 275234/2022 ΚΥΑ.

Τέλος, επειδή :

- δεν καταργείται η ισχύς του άρθρου 153 του Ν. 4412/2016 περί Αναθεωρητικής Περιόδου για τις βασικές τιμές ημερομισθίων, υλικών, μισθωμάτων και μηχανημάτων, **και**
- δεν είναι υποχρεωτική η απολογιστική αποζημίωση των υλικών που ορίζονται με το άρθρο 152 του Ν. 4938/2022,

σας παρακαλούμε να εκδοθούν συμπληρωματικά συντελεστές αναθεώρησης για όλα τα άρθρα εργασιών που περιλαμβάνουν τα παραπάνω υλικά (άσφαλτος, ρnc κλπ.).

1.2 Πριμ Εμπρόθεσμης Περαιώσης

Παρότι από τις 06.06.2022 θεσμοθετήθηκε με τον Ν. 4938/2022 (άρθρο 154), η καταβολή πριμ εμπρόθεσμης περαιώσης, μόλις πριν από λίγες ημέρες έχει αρχίσει η εξέταση των αιτημάτων από το αρμόδιο Τεχνικό Συμβούλιο της Γενικής Γραμματείας Υποδομών, δημιουργώντας για ακόμη μία φορά συνθήκες «ομηρείας» των Αναδόχων καθώς εκτελούν τις συμβάσεις τους χωρίς να γνωρίζουν εάν θα εγκριθεί το αίτημά τους.

Στο θέμα αυτό επαναλαμβάνουμε την ανάγκη διευκρίνισης ότι η πρόσθετη καταβολή (πριμ) καθίσταται επιστρεπτέα στην περίπτωση, κατά την οποία η μη εμπρόθεσμη ολοκλήρωση του έργου **οφείλεται σε υπαιτιότητα του Αναδόχου**, και ότι στις περιπτώσεις, στις οποίες έγινε παράταση του συμβατικού χρόνου εκτέλεσης του έργου **χωρίς υπαιτιότητα του Αναδόχου**, δεν θα καθίσταται επιστρεπτέα η καταβολή του πριμ.

Επίσης, στα έγγραφα για την πρόσθετη καταβολή (πριμ) του άρθρου 154 θα πρέπει να προστεθεί η πράξη κατακύρωσης. Σύμφωνα δε με τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας

(Ν. 2690/1999 ΦΕΚ Α'45) τίθεται ως γενικός κανόνας στο άρθρο 23 ότι «Η διοικητική σύμβαση, που συνάπτεται ύστερα από διαγωνισμό ή με απευθείας ανάθεση, καταρτίζεται από και με την επίδοση στον ενδιαφερόμενο της πράξης, με την οποία τελειούται ο διαγωνισμός ή της πράξης ανάθεσης αντιστοίχως, εκτός αν στο νόμο ορίζεται διαφορετικά». Ο κανόνας αυτός περί του ότι ο συμβατικός δεσμός συνάπτεται με την κοινοποίηση στον ανάδοχο της κατακυρωτικής απόφασης της αναθέτουσας αρχής ισχύει για όλες τις περιπτώσεις των δημοσίων συμβάσεων, για τις οποίες δεν υφίσταται διαφορετική νομοθετική πρόβλεψη στην ειδική γι' αυτές νομοθεσία.

1.3 Επιμήκυνση χρονοδιαγραμμάτων

Η πολιτική βούληση του υπουργείου οδήγησε στην νομοθέτηση και ψήφιση των επειγουσών ρυθμίσεων του Ν. 4938/2022, προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι πολύ μεγάλες αποκλίσεις τιμών υλικών και εργασίας της τρέχουσας χρονικής περιόδου. Όμως, στη συνέχεια, οι επεξηγήσεις που έχουν δοθεί με την με αριθμό 294537/2022 Εγκύκλιο, **καταργούν την βασική αρχή της αναθεώρησης της εργασίας για τις δημόσιες συμβάσεις έργων**, όπως αυτή θεσμοθετήθηκε με το άρθρο 153 του Ν. 4412/2016.

Δώσατε ένα χρονικό διάστημα έξι μηνών στους Αναδόχους το οποίο :

- δεν μπορεί να θεωρηθεί διακοπή εργασιών και ότι συνεπάγεται αυτό,
- δεν μπορεί να θεωρηθεί συμβατικός χρόνος και ότι συνεπάγεται αυτό,
- σε αυτό το χρονικό διάστημα ο Ανάδοχος μπορεί να εκτελεί εργασίες, να υποβάλλει λογαριασμούς αλλά **ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ** και αυτό ο Ανάδοχος το διαπιστώνει με εγκύκλιο τέσσερις μήνες μετά την ψήφιση του νόμου.

Παρακαλούμε να διορθώσετε την σχετική εγκύκλιο ώστε να προσαρμοσθεί με το θεσμικό πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων και αναθεωρηθούν οι εργασίες που τυχόν εκτελέστηκαν από τους Αναδόχους κατά το χρονικό διάστημα της επιμήκυνσης.

2. ΑΡΘΡΟ 153 Ν 4412/2016 - ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ

Η αναθεώρηση των βασικών τιμών κατά την εκτέλεση δημοσίων έργων είναι θεσμός αναγκαστικού δικαίου και αποσκοπεί στην διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος και στην σε κάποιο βαθμό αποκατάσταση της ζημίας του αναδόχου, που προκαλείται από την αύξηση των τιμών των αγαθών. Δηλαδή, η αναθεώρηση θεσμοθετήθηκε για να εξασφαλισθεί η ολοκλήρωση των έργων αλλά ταυτόχρονα αποτελεί στοιχειώδη έκφραση του δικαιώματος σεβασμού και προστασίας της περιουσίας του αναδόχου.

Κατά τις προβλέψεις του άρθρου 153 του Ν 4412/2016, όπως ισχύουν μετά την τροποποίηση τους με το άρθρο 72 του Ν 4782/2021, **η αναθεώρηση των βασικών τιμών ημερομισθίων, υλικών, μισθωμάτων μηχανήματων κλπ. αποτελεί υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής**, που εκπορεύεται το μεν από τις ανωτέρω διατάξεις, το δε από το άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Συμβάσης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και από το άρθρο 17 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τα οποία κατοχυρώνεται το δικαίωμα προστασίας της περιουσίας. Υπό τις διατάξεις αυτές η διατήρηση της εξαίρεσης του άρθρου 153 παρ. 23 του Ν 4412/2016 και η προσπάθεια του Υπουργείου να αντιμετωπίσει το ζήτημα της αναθεώρησης των τιμών με αλλά ημίμετρα και όχι με βάση τις προβλέψεις του εν λόγω άρθρου 153, είναι απολύτως αντισυνταγματικές και ανίσχυρες γιατί παραβιάζουν ευθέως τις παραπάνω υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις.

Με δεδομένο το νέο οικονομικό περιβάλλον που έχει διαμορφωθεί σε εθνικό και σε πανευρωπαϊκό επίπεδο και υπό τις προβλέψεις υψηλού πληθωρισμού, **επιβάλλεται** ο ορισμός συντελεστών αναθεώρησης για την έν τινι μέτρω κάλυψη των σημαντικών μεταβολών και αυξήσεων, που έχουν επέλθει στις τιμές των βασικών υλικών ΚΑΙ εργασίας, **όπως εξάλλου προβλέπεται από την Νομοθεσία αλλά και υπό κάθε έννοια δικαίου.**

Με άλλα λόγια, κύριε Υπουργέ, καταργήστε την παράγραφο 23 & 25 του άρθρου 153 του Ν 4412/2016 και εφαρμόστε πάραυτα την διαδικασία αναθεώρησης, που προβλέπεται από το άρθρο αυτό. Όλα τα υπόλοιπα είναι επιεικώς υπεκφυγές και κοροϊδία!

3. ΟΦΕΙΛΕΣ ΠΡΟΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Η κακή χρηματοδότηση των δημόσιων συμβάσεων δεν είναι κάτι καινούριο για τον κλάδο μας και φυσικά δημιουργεί σωρεία προβλημάτων στην έγκαιρη υλοποίησή τους αλλά και στην βιωσιμότητα των εργοληπτικών επιχειρήσεων.

Η λειτουργία της εγχώριας αγοράς, όπως έχει διαμορφωθεί μετά από την πολυετή οικονομική κρίση, αυξάνει το βαθμό δυσκολίας για τις εργοληπτικές επιχειρήσεις, οι οποίες είναι σχεδόν αδύνατον να ανταποκριθούν στις συμβατικές τους υποχρεώσεις εάν δεν αποζημιώνονται για τις εργασίες τους στον σωστό χρόνο. Εάν προσθέσουμε, δε, την δύσκολη και «ακριβή» πρόσβαση που έχουν οι εργοληπτικές επιχειρήσεις στην τραπεζική χρηματοδότηση αντιλαμβάνεστε πόσο σημαντική για την επιβίωσή τους είναι η σωστή χρηματοδότηση των έργων. Γίνεται δε πολύ συχνά κουβέντα για τις μεγάλες καθυστερήσεις στην εκτέλεση των έργων αλλά πολύ σπάνια γίνεται αναφορά στην κυριότερη αιτία που δεν είναι άλλη από την μεγάλη καθυστέρηση της πληρωμής του εργολαβικού ανταλλάγματος.

Το Κράτος **οφείλει πρώτο αυτό το ίδιο να τηρεί τις συμβατικές οικονομικές υποχρεώσεις του** απέναντι στις εργοληπτικές επιχειρήσεις. Εάν θέλουμε να μιλάμε για ένα σύγχρονο επιτελικό κράτος και εάν έχουμε την απαίτηση τα δημόσια έργα να εκτελούνται έγκαιρα πρέπει επιτέλους το Ελληνικό Κράτος να μετατραπεί από έναν «κακοπληρωτή πελάτη» σε έναν «αξιόπιστο πελάτη». Στην παρούσα χρονική στιγμή, με την αιφνίδια επιβάρυνση του κόστους εκτέλεσης των δημόσιων έργων, ο εργοληπτικός κόσμος έρχεται αντιμέτωπος με μία νέα οικονομική «ασφυξία», που εάν δεν αντιμετωπισθεί έγκαιρα, θα οδηγήσει σε νέα ύφεση και είναι βέβαιο ότι θα δούμε πολλές επιχειρήσεις να «κλείνουν».

Παρακαλούμε, κύριε Υπουργέ, να προωθήσετε στην Κυβέρνηση εισήγηση άμεσης αποπληρωμής των οφειλών σε εργοληπτικές επιχειρήσεις.

Με τιμή
Για την Π.Ε.Σ.Ε.Δ.Ε.

Η Πρόεδρος

Μαρία Τσιομπάνου

Ο Γεν. Γραμματέας

Ιωάννης Δερμεντζόγλου